

Innehåll

Författarens förord • IX

Redaktörens introduktion • XX

I. VETENSKAPENS VÄRDE(N) • 25

Vetenskapens värden och vetenskapen om värden • 29

Till vetenskapens försvar: öppet brev till prins Charles • 72

Forskning och förnuft, kunskap och känsla • 81

Dolittle och Darwin • 102

II. ALL DESS SKONINGSLÖSA HÄRLIGHET • 107

»Mer darwinistisk än Darwin«: Darwins och Wallaces skrifter • 112

Universell darwinism • 124

En ekologi av replikatorer • 154

Tolv missförstånd rörande släktskapsselektion • 165

III. FUTURUM KONDITIONALIS • 183

Nettovinst • 187

Intelligenta utomjordingar • 193

På alla fyra under gatlyktan • 208

Femtio år framåt: själens död? • 212

IV. HJÄRNKONTROLL, JÄKELSKAP OCH JÄMMER • 217

Iläggsblad från Alabamas utbildningsnämnd • 222

11 september-attackerna och de riktade missilerna • 235

Tsunamins teologi • 240

God jul, premiärministern! • 247

Religionens vetenskap · 253
Är vetenskap en religion? · 267
Ateister för Jesus · 275

V. ATT LEVA I DEN RIKTIGA VÄRLDEN · 283

Platons döda hand · 287
»Bortom varje rimligt tvivel«? · 297
Men kan de lida? · 301
Jag älskar fyrverkerier, men ... · 304
Vem blåser till strid mot förnuftet? · 309
Till undertexternas lov, att dubba eller inte dubba ... · 313
Om jag fick bestämma ... · 319

VI. NATURENS HELIGA SANNING · 323

About time · 327
Jättesköldpaddans berättelse: öar inuti öar · 336
Havssköldpaddans berättelse: dit och tillbaka igen (och igen?) · 341
Farväl till en digital visionär · 346

VII. ATT SKRATTA ÅT LEVANDE DRAKAR 353

Insamling för tron · 357
Irion gel · 362
Ateism: låt oss hoppas att det är en bestående trend · 365
Dawkins lagar · 367

VIII. INGEN MÄNNISKA ÄR EN Ö · 369

Minnen av en maestro · 373
O, mio babbino caro: John Dawkins, 1915–2010 · 378
Mer än min farbror: A.F. »Bill« Dawkins, 1916–2009 · 381
Lovsång till Hitch · 389

Källor · 395
Litteraturlista · 400

Till minne av
Christopher Hitchens

Författarens förord

JAG skriver det här två dagar efter ett besök i det hisnande storslagna Grand Canyon, Arizona (ordet »hisnande« [»breathhtaking«] har ännu inte vandrat samma väg som »formidabel« [»awesome«], fast jag är rädd för att detta kan bli uttryckets öde). För många nordamerikanska indianstammar är Grand Canyon en helig plats: vistelseorten för ett antal skapelsemyter hos stammar som havasupai och zuni liksom en hemlig viloplats för hopiindianernas döda. Om jag tvingades välja en religion skulle jag välja just den här sortens religion. Grand Canyon skänker religionen en resning som utklassar de abrahamitiska religionerna med deras småskurna käbbel, de tre kulterna som av en historisk slump fortfarande drabbar världen.

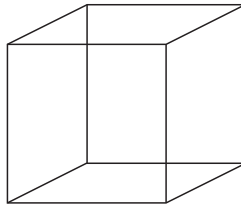
I den mörka kvällen vandrade jag längs kanjonens södra rand, lade mig ner på en låg mur och blickade upp mot Vintergatan. Jag såg tillbaka i tiden, bevittnade ett skådespel som ägde rum för hundra tusen år sedan – för det var då som ljuset gav sig iväg på sin långa resa för att störta sig mot mina pupiller och skicka gnistor mot mina ljuskänsliga tappar och stavar. I gryningen dagen därpå återvände jag till samma ställe, jag tittade ner på kanjonens botten och kände en lätt yrsel när jag insåg var jag hade legat kvällen innan. Återigen blickade jag ut i det förflutna, två miljarder år i det här fallet, tillbaka till en tid när bara blinda mikrober rörde sig under Vintergatan. Om hopisjälar sov i den majestätiska stillheten så hade de sällskap av de stenbundna andarna från trilobiter och krinoidéer, brachiopoder, belemniter, ammoniter och till och med dinosaurier.

Fanns det någon tidpunkt i den kilometerlånga evolutionen upp längs kanjonens strata när något man skulle kunna kalla för »själ« kom

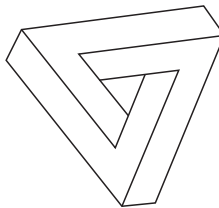
till, likt ett ljus som plötsligt tänds? Eller smög sig »själen« förstulet in i världen: en suddig tusendel av en själ i en pulserande ringmask, en tiondel av en själ i en tofsstjärtfisk, en halv själ i ett spökdjur, sedan en typiskt mänsklig själ, så småningom en själ på en Beethovens eller en Mandelas nivå? Eller är det dumt att alls tala om själar?

Inte dumt, om man med själ menar något sådant som en överväldigande känsla av subjektiv, personlig identitet. Var och en av oss vet att vi äger den här känslan, även om den – som vissa moderna tänkare hävdar – är en illusion som enligt många darwinister existerar eftersom denna säregna instans av sammanhållen meningsfullhet och målinriktning hjälper oss att överleva.

Visuella illusioner som Neckers kub

– eller Penroses Omöjliga triangel

– eller illusionen med Den ihåliga masken visar att den »verklighet« som vi ser består av begränsade modeller som konstrueras i hjärnan. Neckers tredimensionella kub ritad som ett tvådimensionellt mönster av linjer på papper, kan tolkas på två sätt, och hjärnan växlar mellan de två olika sätten: växlingen är så påtaglig att dess frekvens rentav kan mätas. Penrosetriangelns linjer på papper är inte kompatibla

med något som helst föremål i verkligheten. De här illusionerna retar hjärnans mjukvara för konstruktion av modeller och avslöjar därigenom dess existens.

På samma sätt konstruerar hjärnans mjukvara den användbara illusionen av en personlig identitet, ett »jag« som verkar ha sitt säte alldeles bakom ögonen, en »agent« som fattar beslut av egen fri vilja, en enhetlig personlighet, som ställer upp mål och har känslor. Uppbyggnaden av »personskap« äger rum progressivt under tidig barndom, kanske genom en sammanfogning av tidigare disparata fragment. Vissa psykologiska rubbningar tolkas som »personlighetsklyvning«, det vill säga att fragmenten inte kan samordnas. Det är inte ett orimligt antagande att medvetandets progressiva växt hos ett spädbarn avspeglar en liknande utveckling över evolutionens längre tidsskala. Har låt oss säga en fisk en rudimentär känsla av medveten individualitet, på ungefär samma nivå som ett mänskligt spädbarn?

Vi kan spekulera om utvecklingen av en själ, men bara om vi med »själ« menar något i stil med den konstruerade interna modellen av ett »själ«. Saker och ting blir helt annorlunda om vi med »själ« menar något spökligt som överlever kroppens död. Personlig identitet framträder som en ny uppfinning baserad på en materiell hjärnas aktivitet och den upplöses och återgår så småningom, när hjärnan förruttnar, till det ingenting som föregick födseln. Men det finns poetiska uttryck för en »själ« och besläktade uttryck som jag tycker väldigt mycket om utan att skämmas. I en essä publicerad i min tidigare antologi, *A Devil's Chaplain*, använde jag den typen av uttryck för att lovorda en stor lärare, F. W. Sanderson, rektor i min gamla skola innan jag var född. Trots risken för missförstånd använde jag ordet »ande« och »spöke« om den döde Sanderson:

Hans ande levde vidare på Oundle. Hans efterträdare, Kenneth Fisher, ledde ett personalmöte när det hördes en försvunnen knackning på dörren och en liten pojke kom in: »Sir, jag har sett svarttärnor nere vid floden«, sa pojken. »Det här kan vänta«, sa Fisher till mötesdeltagarna. Han reste sig, tog sin kikare från kroken på dörren och cyklade iväg tillsammans med den lille ornitologen och – en bild som oemot-